

Väljaandjad:Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus,
Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus**Kujundus:** loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**OKTOOBER
10/2016**

HELME

KIHJELKONNALEHT

ARVAMUS**Vello Jaska:**
kultuuri-
pärandi
hoidmisest**LK2****UUDIS****Tõrva
valib
noorte-
volikogu****LK4****FOOKUS****Meie
tublid
päästjad****LK6-7****VARIA****Eluratas
uue
juhatusega****LK10****PERSOON****Vajaliku
nostalgia
elushoidja****LK12****Egon Ilisson**

Hummuli vallas rajati uudne elektriyaam

Hummuli vallas Nihujärve talu õuele rajatud päikeselektriyaam on Eesti Energia jaoks märgilise tähendusega projekt.

Eesti Energia kontserni kuuluv võrguettevõtja Elektrilevi rajatud elektriyaama eesmärk on testida, kas tulevikus võiks osa väiksemaid elektriliine asendada hajaenergeetika lahendustega. Üheks pilootprojektis osalejatest on Hummuli vallas Aistra külas asuv Nihujärve talu, mille hoovil valmis esimene päikeselektriyaam. Pilootprojekti kestuseks plaanitakse kolm aastat, et tuleksid välja erinevad tarbimise iseloomu, ilmastiku ja muud mõjud.

Otsus tuli lihsalt

Nihujärve talu perenaise Anneli Juhansonini sõnul võeti temaga ise Elektrilevist ühendust, käidi kohapeal vaatamas ja pakuti võimalust osaleda sellises pilootprojektis. „Natukene mõtlesime ning uurisime päikesepaneelidega seonduvat. Võtsin ühendust ka eelmise pilootprojekti kliendiga ning andsin siis oma nõusoleku osalemiseks,“ räägib Juhanson, et eeltöö oli enne otsust tehtud.

Juhanson loodab, et voolukatkestused pole nüüdsest enam nii

sagedad külalised nagu varasemalt või jäävad sootuks olemata. „Hetkel arvan, et selline uudne süsteem on üsna hea lahendus. Minu elektriliin kulgeb läbi soise ala ja metsa, raskendades sellega töömeestel rikete kõrvaldamist,“ tunnistab Juhanson. Juhansonide perelt viis voolu teinekord päevadeks ka mõni süütu tuuleil. Kõige pikem voolukatkestus oli Nihujärvel tublisti üle nädala. „Kuna alajaam on majast pea kolme kilomeetri kaugusel, jättis ka pinge kvaliteet soovida. Uus off-grid energiaühendus on heaks alternatiiviks sellistes kohtades ja oludes elavatele klientidele,“ on Juhanson seni lahendusega väga rahul.

Ka Tarmo Mere sõnul võiks sellised päikeselektriyaamad olla neile üheks kuludis optimeerivaks lahenduseks. See sobib eelkõige üksikutele majapidamistele, kuhu jõuab elekter pika metsaliini kaudu. Elektrilevi loodabki tulevikus paigaldada kuluka liiniuenduse asemel võimalikult palju kohalikke hajatootmisjaamu koos generaatoriga.

Selline uhke päikeselektriyaam rajati Nihujärve talu hoovi. Fotod: Anneli Juhanson

„Võrguettevõtte ülesandeks jääks mõistagi ka kõik jaama käigushoidmise, hooldamise ja häirete kõrvaldamisega seonduv, just nagu see on tänagi võrguteenuse puhul. Sellised lahendused võivad koos kõikide hoolduskuludega osutada teatud juhtudel elektrivõrgu uuendamise mitmeid kordi soodsamaks. Samuti ei ohustaks elektrivarustust sel juhul metsatrasill liinile kukkuvad puud,“ näeb Mere positiivset. Tema sõnul tähendaksid praegu katsetatavad tehnilised lahendused jaotusvõrgule liinide uuendamisega võrreldes kokkuhoidu vähemalt 1,5 miljonit eurot.

Kasu juba näha

Kuigi päikeseenergia jaam avati Nihujärvele Elektrilevi ja ehitaja OÜ Energogeni koostöös alles

oktoobris, on pererahvas seda saanud katsetada septembri algusest ja lahendus tundub neile juba hetkel väga hea. „Varasemaga võrreldes pinge kõikumisi ei esine. Ilmastikuoludest tingitud voolukatkestusi pole, võimaldades endale sobival ajal elektrit tarbida. Olen poolteist kuud uut juhtmevaba võrguühendust kasutanud ja esmamuljed on vägagi head,“ on Juhanson rahul, kuid soovib enne lõpliku hinnangu andmist oodata ära talvekuud. Elektrilevile annavad Juhansonid lõpliku tagasiside, kui kolmeaastane katseperiood on möödas.

Elektrilevi juhi sõnul testivad nad analoogseid hajaenergeetika lahendusi neljas erineva profiiliga tarbimiskohas: selgitatakse lahen-

duse sobivust ühtlaselt väikese tarbimise ja hooajalise tarbimisega majapidamistes ning katsetatakse ka lahenduse võimalikku ülempiiri lähtuvalt klientide tarbimismahjust. „Esiialgu katsetatavad tehnilised lahendused sobivad pigem väiksemale arvule majapidamistele, kuid kui need edukaks osutuvad, saame tulevikus selle pinnalt välja töötada mitmekesisemaid ja juba laialdasemalt kasutatavaid lahendusi,“ lisas Mere. „Siis võib tekkida olukord, kus elektrivõrk ei ole tingimata mastide ja liinide katkematu ühendus, vaid eelkõige virtuaalsesse süsteemi ühendatud kogum, mis tagab kliendile stabiilse teenuse. Just seetõttu räägime uute lahenduste puhul nii - õelda juhtmevabast võrguühendusest.“

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Meie vundament

Lugesed viimasel ajal meedias üha rohkem uudiseid sellest, kuidas abivajavad inimesed pole rahul neile riigi või heategijate poolt antavaga, tekitab minus küsimuse – millal saab otsa tänulikkus ja algab nahaalsus.

See, et ennast Euroopas sisse seadvad pagulased viirisevad elamistingimuste või toetuste üle, on muidugi ülim üllbus, aga ka meie oma väiksel Maarjamaal on näha ilminguid, kuidas vaadatakse kingitud hobustele suhu ning need julmalt välja praagitakse. Ma ei räägi siin väetitest ega inimestest, kes ei ole füüsilise või vaimse puude tõttu võimelised täisväärtuslikult elama. Ma räägin neist, kes on täisjõus inimesed, kuid loodavad liialt Püha Martini (kerjaste kaitsepühak) peale ega viitsigi ennast pühenduda kasulikuks olemisele.

Uus Toidupanga kampaania, mis kutsub inimesi oma toitu targemalt tarbima, et tänu sellele saaksid vähemkindlustatud inimesed oma toidulaua kaetud, on minu meelest ülimalt tänuväärne ettevõtmine. Aga kas see toit, mis poodides ostjat ei leia ja jõuab puudustkannatavate toidulauale, teeb kõigil meeled rõõmsaks? Kahjuks mitte.

Nii näiteks on Tartus toiduabi saajad protestinud selle üle, et neile ignaädalasel jagatav toidukott on kehvakene ja sisaldab peamiselt leiva- ja saiatooteid. „Liha ei olegi?“, „Kas sellest ma saan söönuks?“, „Mulle ei maitse“ on vaid mõned toiduabi saajate kommentaarid. Pole olukord parem ka paljude sotsiaalkorterites elavate inimestega, kes peavad elupaikadid halbadeks ning annavad mõista, et oleksid teeninud välja justkui täismugavustega elutugi. Ja õigust jääb veel ülegi.

Ühe tugeva riigi jaoks ongi sellised kanged inimesed kõige suurem väärtus

Ma olen 100% nõus, et abivajajaid peab aitama, ja olen ka ise seda võimaluse korral teinud. Aga need abi-vajajad, kellega mina olen kokku puutunud, pole mitte ialgi nurisenud ei oma eluolu ega riigivalitsemise üle. Nad on alati rõõmsad ja pole oluline, kas neid aidatakse jõu, nõu või materiaalsete vahenditega. Mitte keegi ei oota heategevuse sihtgrupilt ülimalt tänulikkust või vastuteeneid, aga kui heategijatele näkku sülitatakse, siis ei saa ma seda kuidagi heaks kiita.

Vastukaaluks neile loodritele, kes nõuavad, et neid ainuüksi oma eksistentsi pärast hästi koheldaks, on ka inimesi, kes üritavad maksu mis maksab hakkama saada oma jõududega. Ajakirjanikuamet on viinud mind kokku mitmete inimestega, kes on liiga kanged, et küsida abi või jääda lootma kellegi teise headusele. Inimestega, kes ütlevad, et kui ta töö käies teenib kasvõi 100 € rohkem kui kodus toetust oodates, siis ta läheb tööle ja on kasulik. Kui mõelda, et see 100 € on kuu lõikes kõigest veidi rohkem kui 3 € päevas, siis olen ma heas mõttes hämmastunud. Kui minna veelgi rohkem numbrite maailma, siis keskmised 21 tööpäeva ja 168 töötunni peale kuus jagades selle 100 € summa, teeb see väljateenitud töötasuks justkui 60 senti tunnis. Ühe tugeva riigi jaoks ongi sellised kanged inimesed kõige suurem väärtus – fundamentaalsed kodanikud.

Ma loodan, et erinevad heategevusorganisatsioonid (keda on ka meie kandis rõõmustavalt palju), ei pakuvad telesaated ja heatahtlikud inimesed on pööranud oma pilgud just nende suunas, kelle pingutused meie ühist Eestimaad kivi-kivilt paremaks laovad. Robin Hoodi, kelle arvates tuleb võtta neilt, kellel on palju, ja anda neile, kellel on vähe, moto oleks vajanud veidi kohandamist – andkem neile, kes on selle ära teeninud! Kangete inimeste austuseks... armastage!

Vello Jaska
Vabakutseline ajakirjanik

Heitkem pilk esivanemate vaimuvara laekasse

Käesoleva aja märk on kiirus, kiirustamine. Et ära elada, peame päevast päeva tööl käima, alalõpmata kuskile jõudma, midagi ette nähtud ajaks valmis tegema, mingeid pabereid täitma, kedagi ära kuulama, kellelegi midagi selgitama, põhjendama või mida iganes. Peale selle on igapäev või peaaegu igapäev veel kodu, perekond, oma lähedased, kes vajavad hoolt ja armastust. Et selle kõiega toime tulla, on vaja aega, pühendumist ning raudgematut energiat. Vanarahva tarkusele tuginedes võib öelda, et selleks, et paigal püsida, peab tänapäeval jooksma. Kui on aga soov edasi liikuda, tuleb lausa sprinteri kiirust arendada.

No vot, jõudsingi ilma eriti pika sissejuhatuseta selle teemani, millest oligi plaanis seekord arvamust avaldada. See on vanarahva tarkus - meie eelkäijate vaimuvara ehk teisisõnu öeldes pärandkultuur. Lühidalt öeldes on see kogu vaimne rikkus, mille meie rahvas aegade häärmusest alates kuni tänase päevani välja on loonud. Aga nagu me väga hästi teame, pole siin ilmas midagi igavest. Inimkond tervikuna küll jääb, kuid inimeste maine teekond teatud aastate möödudes paratamatult lõpeb. Koos sellega aga lakkab olemast ka nende vaimne maailm. Katkevad lülid aastasade jooksul kogutud teadmiste, kogemuste ja mälestuste ahelast.

Tuntud koolimees Johannes Käis on öelnud: „Kasvatuse ja hariduse ülesandeks on möödunud aegade pärandit tulevastele põlvetele edasi anda“ Tänapäevastel kõlab see

niimoodi: pärijata pole pärandit. Möödunud aegade pärandi all mõtles koolikirjanik Käis muidugi pärimuskultuuri. Seda väga keerukat nähtust. Igal ajahetkel ja igas võimalikus kohas levivat, kuid ühtlasi ka pidevalt muutuvat, arenevat ja täienevat protsessi.

Pärandkultuuri sugemeid leidus ja leidub ka praegu igal ajahetkel inimeste suulises kõnepruugis kui ka tarbe- või kunstikavatsuslikult valmistatud esemete näol.

Möödunud sajandi algusaastatel algatas Eesti Rahva Muuseum vanavara kogumise kampaania, mille juhtmõtteks oli: “Mis täna veel saada on, seda homme enam ei leidu!”

See on kahjuks tõesti nii. Kogesin seda isiklikult, kogudes materjali oma raamatu „Kauge aja kutse“ kirjutamiseks. Rääkides inimestega asjakohastel teemadel, kuulsin oma vestluskaaslasti mitmeid kordi ütlevat: „Neid, kes sellest või teisest sündmusest täpsemalt pajatada võiks, enam ei ole“.

Siit siis tõdemus, mis ei ole küll midagi uut, kuid mida me peame ikka ja jälle enda ja kõikide teiste jaoks lahti rääkima: kui me tahame kultuurirahvana püsima jääda, peab meie muistsete põlvede loodud vaimse rikkuse kogumine, talletamine ning järeltulijatele edasi andmine olema katkematu, järjepidev ning arukalt läbi mõeldud protsess.

Suulise väljendusvahendite hulka kuuluvad kindlasti kõikvõimalikud rahvajutud, vanasõnad, kõnekäänud, mõistatused, naljandid, ajaproovile vastu pidanud mahlakad ütlemsed, kus teab kust liikvele läinud laulud või luuleread, anekdoodid, muusikapalad,

tantsud, mängud, kombetalitused või mis iganes. Esemelised muistised on aga kõik see, mis inimesed on oma kätega teinud. Olgu need siis tööriistad, tarbeesemed, mingi kaunistus kambriseinale või niisama üksnes selle inimese jaoks tähendust omav kujutus. Ja olgu need siis kui lihtsad või keerukad tahes, on hoopis olulisem see, et nad kannavad endas konkreetselt selle meistri, selle tegija mõtteid, hingelaadi ja käte soojust. Seega siis rahvuslik pärandkultuur ongi osa meie hulgas elanud ja elavatest inimestest, nende töödest, tegemistest, mõtelaadist. See on osa meist endist. Ja selle osa me peamegi kokku koguma ning talletama. Heitkem siis pilk meid ümbritseva vaimuvara salvedesse. Käigem avatud silmadega ringi ja vaadake, kus on tehtud või tehakse midagi põnevat, midagi kestvart. Kus toimub midagi rahvuslikult mõtestatud ja hinge kosutavat. Kuulakem, kuidas inimesed end väljendavad, missuguseid sõnu või ütlemissi nad kasutavad. Mida mäletavad või meenutavad. Eriti hinnatav oleks, kui kõik see kõrvu paitav või silmarõõmu pakkuv üles saaks kirjutatud. Ja küllap on nii mõnelgi kuskil kummutisahtlis või panipaigas vanu alumeid, kirju, postkaarte, riideid või käsitöösemeid, mis enam kasutust ei leia. Aga kindlasti on selliseid inimesi, kellele need huvi pakuvad. Sest ajaloo tarvis võib nendel olla hindamatu väärtus. Niisugustest kildudest me loomegi oma rahva loo.

Need kokku ongi meie pärimuskultuur, meie juured, mis on hoidnud ning hoiaavad meid siin, Põhjala paesel pinnasel nüüd ja üle aegadegi veel.

Egon Ilisson

Maido Ruusmann on uus mulkide vanem

Abjas toimunud Mulgi lipu päeva tähistamisel kuulutati uueks Mulgi Kultuuri Instituudi vanemaks Tõrva linnapea Maido Ruusmann.

Mulkide uus vanem, kes võttis ameti üle Abja vallavanemalt Peeter Rahnelilt, sõnas, et värsked Mulgimaa juhina tuleb eelseisva aasta jooksul tegeleda mitmete teemadega, millest olulisemaks võib pidada mulgi teema populariseerimist, mulgi tunnetuse tõstmist Mulgimaal elavate inimeste seas ning Mulgi Elamuskeskuse rajamist Sooglemäe tallu. „Hetkel on käsil mulgi keskuse äri- ja tegevusplaani koostamine ning loodan südamest, et esitame rahastustaotluse järgmisesse piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programmi taotlusvooru,“ räägib Ruusmann, kes peab seda kahtlemata vastutusrik-

kaks, aga samas ka võimalusterohkeks ametiks.

„Isiklikult minu jaoks tähendab see au ja võimalust anda oma panus Mulgimaa esindamisele ja arendamisele. Soovin oma vanema aja jooksul teha nn. mulgi asja nähtavajuhina tuleb eelseisva aasta jooksul mulgi asja ajama ja mis ehk kõige olulisem, tuua senise mulgi asjaajamise kõrvale sisse uuseid, eelkõige noorematele inimestele vastuvõetavaid mulgi identiteeti suurendavaid tegevusi,“ sõnab Ruusmann. „Selle mulgi asjaga ongi nii, et see peegeldubki rohkem kaugemale ja sellest räägitakse kasu võttes kaugemal rohkem kui meil kohapeal. Sel- lepärast näen vajadust senisest enam avada meil kohapeal diskussioone,“ arutleb Ruusmann.

Maido Ruusmann on nüüdset ka mulgi vanem. Foto: Tõrva linnavalitsus

„Hea indikaator oli tulevase Tõrva valla nime küsimuse käigus tekkinud väljendused, kus mitmed inimesed tõstasid küsimuse, kas keegi on küsinud, kas ma üldse tahan mulk olla või mitte,“ peab

Ruusmann seda oluliseks punktiks, mida tuleb laiemalt arutada, et juhid ei teeks otsuseid ja ajaks poliitikat, millega inimesed ei taha kaasa tulla. Mulgimaa Kultuuri Instituudi osanikeks on kokku neli omavalitsust

Valgamaalt ja kuus omavalitsust Viljandimaalt.

Mulkide vanem valitakse üheaastaseks perioodiks Mulgimaa omavalitsusjuhtide hulgas. Mulkide vanemad on ametis olnud alates 2011. aastast.

Loome koos Mulgimaa toiduvõrgustiku!

Kaja Allilender
Mulgi Kultuuri Instituut

Toit on oluline osa meie kultuurist ja identiteedist – samuti nagu panustame kultuuri hoidmisse ja arendamisse, peaksime panustama toidukultuuri.

Paljud Mulgimaalt pärit toidud (mulgi puder, mulgi kapsad, kama, mulgi korp) on kujunenud kogu Eestimaa rahvusvõrgustikeks. Toit on oluline osa meie kuvandist – Mulgimaad tutvustades saame toidu kaudu anda sõnumi, et meil osatakse toota kvaliteetset toorainet ja sellest kõrge kvaliteediga nutikaid toidutooteid valmistada ehk teisisõnu on nii meie põllumajandus, toidutootus kui ka tootlustussektor hästi arenenud ja kaasaegne.

Teisalt ei ole kadunud ka traditsioonilised toiduvalmistamise oskused - meie mitmekesine loodus pakub unikaalset toorainet (sh metsamarjad, hea näide on Chaga Health), millest osatakse samuti kvaliteetseid, maitsvaid ja erilisi tooteid valmistada. Abjas tegutseb Mulgi kõrts, Tõrvas toimetab Mulgi

turg ja Mulgi Krõpsud on kahe aastaga teinud läbi üsna võimsa arengu. Mulgimaal on üllatavalt palju tunnustatud mahetootjaid, kes kõik käivad n-ö ükski oma tooteid pakumas ja laatadel müümas. Koos tegutsedes oleks meil kindlasti avaramad võimalused!

Mulgi Kultuuri Instituut (MKI) plaanib läbi viia kolm praktilist infopäeva, mille kaugem eesmärk on Mulgimaa ühtse toiduvõrgustiku loomine. Tulevikus suurem Mulgimaa toidu (tootjad, talupidajad, toitlustuskohad) ühine tutvustamine ja oluliste väljundite leidmine erinevatel üritustel (laadad, messid, esitlusüritused). Eesmärk on Mulgimaa toidukultuuri väärtustamine, tutvustamine ning kohaliku tooraine suurem kasutamine ka kohapealsetes tootlustusasutustes (kohvikud, pubid, restorandid jt).

Selleks, et ühiselt minna Mulgimaa toitu tutvustama, on Mulgi Kultuuri Instituut taotlenud raha ka Leader-programmist, et soetada uueks aastaks kõik olulised messitarvikud nii sise- kui ka välitingimustes esitlusteks.

Mulgimaa toidukultuuripärandi väärtustamine ja selleks infopäevade korraldamine ja ühine Mulgimaa toitude valmistamine peaks looma hea eelduse huviliste baasil ühtse Mulgimaa toiduvõrgustiku loomiseks.

Selleks, et põlistada Mulgimaa toitust ja väärtustada kohalikke retsepte, soovib MKI välja anda ka Mulgi retseptiraamatu Mulgi Mekk, mis aitaks orienteeruda kohalikus toidupärandis ja omapärast kultuuriloolist piirkonda ka seeläbi tutvustada. Ka selleks on MKI kirjutanud projekti, mis küll alles ootab rahastamisotsust PRIA-s.

Selleks, et saada aimu Mulgimaa toitust ja olemasolevatest toiduvõrgustikest, korraldab Mulgi Kultuuri Instituut PRIA teadmussuure meetme toel veel sel sügisel kolm infopäeva.

Mulgimaa toiduvõrgustiku ettevalmistavaks tegevuseks toimuvad infopäevad järgnevalt:

- 09.11. Mulgimaa traditsioonilised toidud tänapäeva võtmes.

Toiduvõrgustiku loomine Jõgevamaa näitel. Kärsna mõis. Juhendavad toidublogija ja ajakirja Tiiu toidubrääri kirjutaja ning Jõgevamaa toiduvõrgustiku eestvedaja Ülle Jukk ja kohalikud kokad.

- 30.11. Mulgimaa toiduvõrgustiku ettevalmistav tegevus. Ettekanded Kaja Allilender Mulgi Kultuuri Instituudist, Merle Vall

Mulgi Kultuuri Instituudi üritused 2017 sügisel

- Mulgimaa toiduvõrgustiku ettevalmistav tegevused
- 09.11. Mulgimaa traditsioonilised toidud tänapäeva võtmes. Toiduvõrgustiku loomine Jõgevamaa näitel. Kärsna mõis. Juhendavad Ülle Jukk + kohalikud kokad
- 30.11. Mulgimaa toiduvõrgustiku ettevalmistav tegevus. Ettekanded Kaja Allilender, Merle Vall Lõunakeskuse Taluturg ja Maitse Lõuna-Eesti ning Triinu Akkermann Peipsimaa Kogukonnakööki. Koht: Koprta talu Tuhalaane
- 09.11. Mulgimaa traditsioonilised toidud tänapäeva võtmes.
- 27.10. Konverents. Mulgi ehituspä-

Lõunakeskuse Taluturg ja Maitse Lõuna-Eesti toiduvõrgustiku eestvedajal ning Triinu Akkermannilt, Peipsimaa Kogukonnaköögi ühelt eestvedajalt. Koht: Koprta talu Tuhalaane.

Osalemine on infopäevadel tasuta, aga registreerimine on tingimata vajalik ja selleks võta ühendust meili mki@mulgimaa.ee.

- randi mõju Eesti kultuuriruumis. Koht: Karksi valla kultuurikeskus
- 23.11. MKI 20! Mulgi aabitsa esitlus ja Mulgimaa Uhkuse välja kuulutamine. Koht: Ala põhikool
- 25.11. Mulke talvekuul. Koht: Halliste rahvamaja
- Liitu ka juba sügishooaega alustanud Mulgi murederingidega Tarvastus, Tõrvas ja Tartus!
- Eelregistreerimine ja info kõikide ürituste kohta: mki@mulgimaa.ee, Kaja Allilender 5185371
- Vaata täpsem ürituste info: www.mulgimaa.ee

KUU PILT

Helme vald tänas oma õpetajaid Ugala teatri black boxis. Foto: Neil Viskov

Teve Rajamets

Tegusad Tõrva noored pürgivad noortevolikokku!

Sel aastal on Tõrva Noortevolikogu saamas kuueaastaseks, kuid noored pole sellest veel tüdinenu, kuna käimas on uute liikmete valimisperiod.

Tõrva Noortevolikogu on osaluskogu, mis loodi 2010. aasta 28. novembril noorte enda algatusel. Noortevolikogul on linnas suur tähtsus, kuna lisaks sündmuste planeerimisele ning korraldamisele tegeldakse ka tõsiste noori puudutavate teemadega- täpselt nagu päris linnavolikogus. Ka töökorraldus ning valimisedki on linnavolikogule väga sarnased.

Noorte hääl kõlavaks

Tõrva Noortevolikogu on väljaspool koosolekuidki ühtne punkt. Kokku ei saada vaid formaalses keskkonnas, vaid veedetakse koos ka vaba aega. Käidud on näiteks koolitus- ja motivatsioonireisil Hiiuemaal, inspiratsiooni ammutamas Ida- Virumaal ning koos on uisutatud ja bowlingut mängitud. Lisaks ustavatele volikoguliikmetele on võimalus leida endale sealt ka sõbrad.

Noortevolikogu peamine tähtsus seisnebki ilmselt selles, et viia noorte hääl valjult ja selgelt linnavalitsusse.

VALIMINE

Valimistel on meeles vaja pidada kaht olulist nõuet: Valida saab iga 14-26 aastane rahvastikuregistri järgi Tõrva linnas elav noor (seisuga 29. november 2016). Valimisel tuleb esitada isikut tõendav dokument.

Juhtpoliitikud koonduvad ühise mütsi alla

Egon Ilsson

Mitmed Tõrva piirkonna omavalitsuste juhtpoliitikud on otsustanud 2017. aasta kohalikel valimistel kandideerida ühtse meeskonnana Reformierakonna nimekirjas. Värskelt liitus erakonnaga ka Tõrva linnapea ja mulkide vanem Maido Ruusmann.

Lisaks Ruusmannile on piirkonna omavalitsusjuhtidest Reformierakonna nimekirjas kandideerimas Põdrala vallavanem Aivar Uibu, Hummuli vallavanem Enn Mihailov ja volikogu esimees Aleksander Zemskov. Tõrva piirkonna ühinemisläbirääkimiste põhjal, mis läksid üleriigilist haldusreformi vaates kõige konstruktiivsemalt ja

Tõrva noortevolikogu võtab ühiselt palju ette. Foto: Erakogu

NOORTEVOLIKOGU AUHIND

Alates 2011. aastast on noortevolikogu välja andnud ka oma auhinna, mille eesmärgiks on tunnustada inimesi, kes on Tõrva piirkonda panustanud rohkem, kui ühiskond on temalt seda oodanud. Tõrva Noortevolikogu auhinna on pälvinud Helme Koduloomuuseumi

eesvededaja Hilma Karu, Tõrva Noortekeskuse endine juhataja Merike Soomets, õpetajad Liia Ortus ja Katrin Priilaht ning kohalik kultuuripubi Juudase meeskond. Sel aastal sai järjekorras kuenda auhinna ettevõtja ja noorte huvitegevuse toetaja Kristiina Luik.

Kui tihti ikka julgevad noored iseisvalt minna näiteks linnapea jutule mõne murega? Mitte just eriti tihti. Kuid kui linnas on toimiv noortevolikogu, siis on ju lihtne minna mõne oma tuttava juurde, kes sinna kuulub, kurta oma muret ning siis saavad seda juba arutada noortevolikogu liikmed omavahel ning sealt edasi minna. Kunagise noortevolikogu esimehe ja veel praeguse koosseisu liikme Karl Kirdi arvates

on noorte tähtsus linnas aina kasvav. “Ma arvan, et Tõrva Noortevolikogu tähtsaim ülesanne on küsida julgeid küsimusi ja teha veelgi julgemaid ettepanekuid. Usun, et noored suudavad tihti näha asju hoopis teise pilguga, mis värskendab linnaelu ja loodetavasti ka tulevase valla elu,” sõnas Kirt.

Ideed saavad reaalsuseks
Rõõm on tõdeda, et volikokku vali-

KANDIDAADID JA VALIMISNUMBRID

Kandidaat nr 101 – Teele Mekk
Kandidaat nr 102 – Kadriann Kalamees
Kandidaat nr 103 – Rannar Park
Kandidaat nr 104 – Rando Lõhmus
Kandidaat nr 105 – Hardo Adamson
Kandidaat nr 106 – Delfy Martin
Müürsepp
Kandidaat nr 107 – Romet Piller
Kandidaat nr 108 – Edgar Metsar
Kandidaat nr 109 – Michell Luik
Kandidaat nr 110 – Sigrid Uibopuu
Kandidaat nr 111 – Riin Lepik
Kandidaat nr 112 – Silver Roland
Kasepõld
Kandidaat nr 113 – Mattias Malm
Kandidaat nr 114 – Teve Rajamets
Kandidaat nr 115 – Triin Jaansalu
Kandidaat nr 116 – Stella Sisas
Kandidaat nr 117 – Airika Vettik
Kandidaat nr 118 – Mairo Paluoja
Kandidaat nr 119 – Askar Neumann
Kandidaat nr 120 – Guido Kuum
Kandidaat nr 121 – Joosep Elango

tud noorte lubadused Tõrva elu paremaks muuta pole jäänud vaid lubadusteks. Noored on korraldanud kuulsate Eesti inimestega kohvikühtuid(nt. Mihkel Raud ja Evelin Võigemast), Tõrva esimesel kodukohvikute päeval olid noored väljas

enda võileivakohvikuga Võix, suurejooneliselt tähistati sel suvel noortepäeva ning käima on lükatud tõrvakate poolt armastatud Tõrva Raadio. Lisaks sellele võtab noortevolikogu sõna linna elu korraldamisel. Just noorte soovil tekkisid Tõrva linna väga vajalikud liikluspeeglid, hulgaliselt ettepanekuid tehti omavalitsuste ühinemise lepingusse ning väga hoolivad noored Tõrva Gümnaasiumi arengust. Lisaks kõigele eelnevale on noortevolikogu südameasjaks ka Tõrva noorte tervis ning haridus, mille jaoks on korraldatud simulatsioonimänge kohaliku omavalitsuse toimimise paremaks mõistmiseks ning suur alkoholi ja muude mõnuainete teemaline konverents Tõrva Gümnaasiumis.

Sel sügisel on läbi saamas praeguste liikmete valituks osutumise periood, mis kestis kokku kaks aastat. Seepärast korraldatakse ka uued valimised. Eriliseks muudab selleaastased valimised just see, et valituks osutunud on viimased ametlikud Tõrva linna Noortevolikogu liikmed, kes peavad järgmisel aastal paika panema uue omavalitsuse noori ühendava noortevolikogu töökorralduse. See on küll meeleu vastutus uuele koosseisule, kuid see annab ideaalse võimaluse kujundada uue omavalitsuse nägu veidi noortepärasemaks. Veel on sel aastal valimiste juures positiivseks üllatuseks suur kandideerijate hulk- neid on tervelt 21.

VALIMISTE AJAD:

- 17:30. oktoober – e-hääletus
- 31. oktoober kuni 2. november – sedelhääletus Tõrva Gümnaasiumis söögivahetundide ajal
- 3. november – sedelhääletus Tõrva Avatud Noortekeskuses kell 12:00 kuni 19:00.
- 4. november –sedelhääletus Tõrva Avatud Noortekeskuses kell 12:00 kuni 18:00.
- 4. novembri õhtul selguvad valimistulemused.

Helme Kihelkonnaleht

Grete-Lisette Gulbise julged valikud ja tantsusuvi

Kohe peale telesaate „Tantsuhullus” võitu paisus Grete-Lisette Gulbise tantsupisik õige suureks ja tahtmine õppida ja õpetada sai tiivad.

Tõrvas tantsuklubis HOP väikseid tantsijaid juhendav Grete-Lisette Gulbis suundus end täiendama Viljandi Kultuuriakadeemia loovtantsu kursustele, et trennid oleksid loovalt rõhusad. Tulemused treeneri ja kava autorina ei andnudki end kaua oodata, 6-aastane Tõrva tüdruk Mirell Suur jõudis tihedas konkurents tantsuvõistlusel Kuldne Karikas finaali, kus saavutas 10. koha. Julge valiku tegi Gulbis suve algul, mil algasid proovid kõigile võimlejatele võimlemispeoks „Hingelind”, hoolimata eliitrühma koosseisu kuulumisest, otsustas Ritsu neiu mitte minna.

Selle asemel nautis ta hoopis Tõrva 90 raames mudilastega keskväljakul esinemist ja ise Staaride galal jõulustumist. Publik ei olnud aplausi ja hilisemate kiidusõnadega kitsi.

Tantsulaagrites möödus ka juuli. Õpihimuline Gulbis läbis iseseisvalt

Grete-Lisette Gulbis esines tänavu muuhulgas Tõrva linna päevadel.

Foto: Erakogu

erinevate tantsustiilide õpitubasid:

- Contemporary/jazz- Julia Koneva
- Street/hip-hop-
- Jekaterina Minkova (Venemaa)
- Broadway jazz- Kristin Pukka
- Jazz funk-

LC TÕRVA MARI on viieaastane

Kadi Lääts

Mul on hästi hea meel, et mul on võimalus kirjutada sellisest Lionsi klubist, mis mind ennast ka väga lähedalt puudutab. Nimelt on minu ema üks klubi asutajaliige ja ka tänavune president.

Punt hakkajaid Tõrva naisi otsustasid viis aastat tagasi, et nemad tahavad midagi kodukandi ja järe tulijate heaks ära teha. Mõeldud – tehtud! Lionsi klubi Tõrva Mari on heategevuslik organisatsioon, kuhu kuuluvad sãrasilmesd ning teotahetelised Tõrva ja selle ümbruskonna naised. Klubi Charter Night ehk asutamine oli 2011. aasta 1. oktoobril, eelnevalt kuulsid mitmed hakkajad naised EENA (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon) organisatsiooni.

Keskendutakse noortele

Tãnu Tõrva Maridele olen mina ja kümned teised neid saanud Tõrva Gümnaasiumis kokanduse klassile annetatud kõõgitarvikutega süüa teha, aastaid 1. septembril tasuta pannkooke maitsta. Oleme nautinud Maride korraldatud eristiilis lastekaitsepäevi, mis on kindlasti igas valla nurgas.

Andris Bukolovskis (Lãti)

- Disco dance- Marica Glišovic (Serbia)
- Show dance/ street- Jaagup Ajaots

Julge valiku tegi Grete-Lisette ka augustis. Atraktiivse Tõrva Loitsu etenduse 200 tantsija hulgas olemise ja Tartus võimlemistrennides käimise asemel juhendas neu Tõrva Noortepäeva raames kaasaageja tantsu töötuba, mis tantsuõpetaja Kerli Vessini arvates õnnestus suurepäraselt ja oli väga-väga lahe.

Dokfestil tutvus Palestiina tantsija Maher Shawamrehiga, osales tema moderntantsu töötoas, mille järgselt Maher tegi edasise koostöö ettepaneku.

Samuti lippas noor tantsija fotograafina Tõrva üritusi pildistama, kuna on tegev fotoringi Klõps töös. Uue kogemuse sai Grete-Lisette Gulbis Tõrva Raadio saates „Minu muusika” külalisesinejaks olemisest.

Augustis valmis Rãpina laagris Koolitantsu Kompanii 2. lennu etendus „Lendav banaan”, millega minnakse oktoobris üle-estilisele

tuurile. Lisaks Grete-Lisettele lõovad Eesti Tantsuagentuuri poolt korraldataval etendusel kaasa Tõrva piirkonnast veel Fiona Kaldma, Merit Mãekalle, Klaudia Sarah Kaar ja Rose- Marie Riitsalu. Merit ja Grete-Lisette olid ka KOK-i 1. lennu lõpetajad. Koreograafide Ruslan Stepanovi, Elina Tamme, Eneli Rüttili ja Maria Goltsmani autoritõona sündis äärmiselt nüansirohke ja kaasakiskuv lavastus.

Hetkel on Grete-Lisette taas võimlemistrennides, kus Soome koreograaf Antton Laine juhendamisel valmistutakse uue hooaja võistlusteks ja maailmakarikaetappideks ja MM-ks. Esimene võistlus on detsembris Soomes.

Tantsurindel ootab Grete-Lisette Serbia koreograafi Marica Glišoviciga koostõös sündiv uus kava ning tantsuklubis HOP treeneritõõ, kus suvel õpitud oskused rakenduse saavad.

Grete-Lisette alustas põhitegevusena ka Tõrva Gümnaasiumi 8.klassis õppimist.

Soovime talle edu ja valmisolekut uuteks valikuteks!

Tõrva Maridele meeldib ka väga kãpsetada-kokata. Pannkoogid on naiste firmarooq, mida erinevatele õiritustel on tasuta pakutud ja ka müüdüd heategevuslikul eesmärgil. Lisaks on jõulude ajal jagatud linnarahvale muffineid, piparkooke ja sooja teed. Sel suvel osaleti kodukohvikute päeval ja Retrodiskol juba päris uhke menüüga.

Nimi legendaarse naise auks

Tõrva Maridel on palju häid sõprus-

suhteid teiste klubidega. Nimelt on head läbisaamised just Lõuna-Eesti naisionsklubidega – LC Põlva Gloria ja LC Tartu Toomega. Käiakse üksiteisel külas, tutvutakse omavahel ja vahetatakse kogemusi klubitegevustes.

Tõrva aktiivse kultuuritegelase Mari Kulli järgi nime saanud klubi on välja andnud ka Mari Kulli eluloost raamatu ja Tikstesse paigutunud Mari Kulli nimelise pingi. Mari Kulli tutvustamine ja mälestus sellest aktiivsest naisest on klubiliikmetele väga oluline.

Kuus korra korraldavad Marid klubihõitud, mida organiseerivad iga kord erinevad klubiliikmed oma mõtete ning ideedega. Seda ikka selleks, et oleks tore koos kããa ja koos olla. Näiteks on korraldatud kostüü-

mpidusid, spordiklubis trenni tehtud, Otepããal mängitud bowlingut, Valgas kãidud kunstikuu avamistel, kuulatud Mehhiko õhtul reisimljeid, maitstud õõrgutisi pimeõhtusõõgil, korraldatud olõmpiamãnge Maride moodi, osaletud tõukeratta ja jalgsimatkadell, peetud mitmeid piknikuid koduõuedel ning koos peredega kãidud meela istutamasa. Tõredad ja meeldejäãvad on olnud mitmepãevased lõbusad suvised väljasõidud nii Manilaul, Ida-Eestisse kui Prangli saarele.

Tõrva Marisid on märgatud ka kaugemal. Mari-klubi liige Kersti Kask võitis sel aastal üle-estilisel Lionite fotokonkursil „Loodus meie õumber” esimese koha. 2015. aastal korraldatud lastepäev „Maal vanema juures” pãlvis Eesti piirkonna aasta teo eriauhinna. Tore on, kui märgatakse ja saadakse ka tunnustust, see teeb rõõmu ning innustab edasi head tegema.

Tegevusi ja uusi mõtteid jagub ning Tõrva naiste sãra ja ramm ei vaibu. Nagu nad ise armastavad õõelda, et head pole kunagi liiga palju. Ma usun sellesse ja loodan, et õõskord on võimalik minul endal anda oma panus meie armsa kogukonna hõvangusse.

Minister tunnustas tänavu:

Päästeteenistuse medali sai Tõrva päästekomando päästja Jaanus Vörk.

Päästeameti peadirektori tänukirja ja hinnalise meenega tunnustati Tõrva päästekomando komandopealikut Alor Kasepõldu.

Elupäästja III klassi medali said Valgamaal Helme vallas Holdre külas elavad Rene ja Ülle Järvlov, kes päästsid tänavu 4. juunil kodukülas põlevast majast inimese.

Elupäästja III klassi medali said kaks Valgamaa koolipoissi – Mario-Marti Varov ja Ronaldo Juhanson, kes päästsid uppumisohus sõbra Riiska järves.

Egon Ilisson

Mehed, kes päästavad meie elusid

Helme Kihelkonnalehe toimetaja veetis ilusa sügispäeva koos Tõrva päästekomando meestega, kes on tuntud üle vabariigi oma oskuste ja sportlikkuse poolest. Otsustasin minagi nendega just sportlikes katsumustes jõudu proovida.

Kell on 9 hommikul ja nagu kokku lepitud, on täpselt minuti pealt Pokardi staadionil kohal Tõrva päästekomando pealik Alor Kasepõld ja meeskonnavanem Kristjan Mikk. Mehed on varajased ka puhkepäeval ja vaatamata sellele, et tuletõrjauto asemel tulevad nad kohale jalgratadega, ei luba nad endale hilinemist meie kohtumisel nagu nad ka oma töös.

Möödame staadionimurule jooe 49.50 meetri peale – just see oli tänavu neidude U-20 maailma-meistrivõistluste normatiiviks, mille viskasid kindlalt täis Tõrva tütarlaps Mirell Luik ja Marcella Liiv. Just meie kandi paraadala odavise saab meie esimeseks jõuprooviks. Lohutame ennast juba etteruttavalt sellega, et suured ja tugevad mehed ei peagi oda hommikul vara kaugele viskama ja kuurinurgast leitud oda pole samuti oma esimeses noorus.

Tuletõresport vajab vaimujõudu

Siinkirjutaja omab väikest eelist, sest korra viie aasta jooksul proovin ikka mõnel kohalikul jõukatsumisel oda visata. „Minul puudub kokkupuude odaviskamisega. Mõned korrad olen lihtsalt proovinud, mis tunne on oda käes hoida ja kas ka lendab,“ tunnistab Mikk. Juba aastast 2008 Tõrvas komandopealikuna töötav Kasepõld on samuti aus ja kuigi ta kooliajal on odaviset proovinud, ei ole tal enda sõnul piisavalt teravat lihast, et rauast piik kaugele lendama panna.

Läheb odaviskamisega, kuidas läheb, aga Kasepõld ja Mikk on tegelikult kõvad spordimehed ja füüsiliste näitajate poolest eeskujulikuks päästjad. Eestis teist nii vägevast pääs-

Mikk (vasakul) ja Kasepõld (keskel) koos siinkirjutajaga pärast sportliku päeva. Fotod: Helme Kihelkonnaleht

tekomandot nagu Tõrvas ei leia ja ka mujal maailmas on nii vägevate meestega kohtumine üliharv juhus. Euroopa parimate tuletõrjajate võistluste medalimees ja korduvalt Eesti üha enam populaarsust koguvall treppijooksul, kus on vaja võimalikult kiiresti kõrghoone treppidest täisvarustuses üles joosta. „Tõrvas meil treenimisvõimalused selleks puuduvad ja seega on see hea vaheldus,“ räägib Mikk. „Naljatlisime siin komandos, et Tõrva uue kesklinnplaneeringuga võiks ju ühe 16-korruselise hoone ehitada, et oleks ka selle ala treeningvõimalused olemas,“ jätkab Kasepõld lõbusas meeleolus.

teine katse: Alor: 30.05 Kristjan: 38.55 Egon: 42.00 Päästjad lisavad tublisti meetreid ja läheb põnevaks.

Esimene katse:

Alor: 27.90 Kristjan: 35.10 Egon: 45.60 Neidude MM-i normatiiv paistab esialgu hirmutavalt kaugel.

Kristjan Mikk tunnistab, et ka tuletõrjespordis tuleb esimese alaga teadlikult jõudu säästa, sest suured vahed tulevad sisse alles lõpus. TFA (Toug-

hest Firefighter Alive) ja Pritsumehes võistlusel Eestis on vaja läbida neli kompleksiala ja iga järgmise start on 10 minutit eelnevast stardist hiljem. Mida aeglasemalt alad läbid, seda vähem saad puhata, seda enam taastud.

Maksimaalne pingutus ühel alal võib järgmise teha ületamatult raskeks ja sootuks nullida,“ teab Kasepõld rääkida.

Kolmas katse:

Alor: 34.00 Kristjan: 35.00 Egon: 46.60 Siinkirjutaja juba usub, et mahamärgitud joon 49.50 võib olla püüvat.

Aasta-aastalt maailma tipule lähemale jõudvad Kasepõld ja Mikk annavad endale aru, et tegu on

vanameistrite alaga ja võrreldav selles osas rattaspordiga. „Enamik maailma tippe on sellega tegelelud vähemalt 10-aastat, aga meie tõsiselt alles kaks aastat,“ räägib Mikk. „Aga me olime juba esimesel aastal kõrge konkurentsis ja imestati, kuidas see üldiselt võimalik on,“ on komandopealik Kasepõld rahul. Pole harvad juhused, kui maailma parima tuletõrjuja selgitamisel on esikolmikus mehed, kes isegi vanemad kui 45 eluaastat. Et aastate pärast maailma parimateks saada, „vedasid“ tõrvakad 2014. aasta maailmamängudeks valmistudes alad ka Eestisse ning korraldavad siin ka ise võistlusi. Kindlasti mäletavad paljud tõrvakad, et ka meie linna keskvaljakul on selgitatud Eesti (lisaks kaks Leedu külalisvõistlejat) parimat pritsumeest.

Neljas katse:

Alor: 31.40 Kristjan: 29.40 Egon: 43.00 Usk võimetesse kaob. Kas peaks hakkama vabandusi otsima?

Selleks, et pikad võistlusreisid Euroopas ja ka üle ookeani teoks saaksid, kindlasti oma vahenditest ei piisa. Kuigi enamasti teevad päästjad Eestis poolsunnitult kahe koha peal tööd (graafik komandos on 1 töö, 3 vaba), ei suple nad kindlasti kohe rahas. „Kuigi me hoime reiskulud alati võimalikult madalal, nõuab see ikkagi päris korraldiku eelarvet. Ma olen väga õnnelik, et meil on nii palju häid toetajaid, kes meisse usuvad,“ on Kasepõld tänulik. Meestel on nii suuri sponsoreid kui ka neid, kes toetavad vaid mõne euroga. „Iga toetus on meile oluline. Me saame aru, et nad toetavad lihtsalt heast südamest,“ räägib Kasepõld, et tihti peale on toetusel anonüümsed. Seda, et Tõrva komandot kuumade tuletõrjajate kalendrit teha, pole veel keegi sponsorluse tingimuseks seadnud.

Viies katse:

Alor: 28.70 Kristjan: 33.30 Egon: 42.60 Tajume omal nahal, et Mirell ja Marcella on vägevad naised.

Murrab ikka konti ka

Enne, kui kõik lootused oma viimasesse visetesse paneme, lepime kokku, et Kasepõld ja Mikk võivad minult revanši võtta nende endi alal. Juba nõusolekut andes saan aru, et olen ennast suurde jamasse mässinud.

Kuues katse:

Alor: 37.10 Kristjan: 34.70 Egon: 41.80 Mahamärgitud joon jääb igatsevalt ootama, et temast üle visatakse. Peame endale tunnistama, et naiste vastu ikka ei saa.

Komando hoovil ootavad meid

täna valves olevad päästjad. Kokku töötab Tõrva komandos 21 meest, ühed kogunenud kui teised. Need, kel vaba päev, kas puhkavad või teenivad oma teisi ameteid. „Teised töökohad on seinast sein. Ehitajad, turvamees, keevitaja, klienditeenindaja, kiirabi autojuht, põllumehed, veokijuhud, puusepp ja palju muud,“ räägib Mikk, et mehed peavad siiski ennast enne kõike päästjateks, kuigi teinekord paistab see justkui kõrvaltõtt olevat. Sellest, et päästjameet on tõeline kutsumus, annab tunnistust ka see, et paljud mehed komandos omandavad töö kõrvalt haridust, et tõsta oma kvalifikatsiooni - Eestis on võimalik päästjaks õppida ja täiendada Väike-Maarjas. Ka tuletõrjespord on see, mis tõstab oluli-

selt päästjate oskuseid. „Kindlasti on see suureks abiks ka väljakutsetel, sest kasvõi oskus voolikutega kiiresti ja osavalt ümber käia paraneb,“ näeb Kasepõld kasusid.

Kui meeskond on juba hoovile kogunenud, et mu kannatusi näha, hakkab tööle häire ja paarikümmend sekundit hiljem tuiskavad kaks autotäit mehi kustutama tööstushoone põlengut Helme vallas. Jääme hoovile vaid kolmekesi. Kõigepealt seletatakse mulle kiirelt ülesanded: ühendada tuleb voolikud, need joosta lahti umbes 75 meetrit ja siis kerida kaks pikka voolikut rulli. Kasepõld ja Mikk teevad selle ala mulle näitamiseks läbi kõrvalt vaadates mängleva kergusega. Imestan, miks nad lõpetades kohe juttu vestma ei kiirusta ja veidi õhku ahmivad.

Tunnen ennast enesekindlalt, sest isegi täisvarustuses on enesetunne mõnus. Voolikute ühendamine ei ole ülejõu käiv, aga kahe löndiga korraga jooksmine hakkab umbes poole distantsi pealt väsitavaks muutuma. Saan sellega hakkama ja asun esimest voolikut rullima. Vähe sellest, et see ei taha minu käes väga hästi rulli joosta, tundub umbes 20 meetri pikkune voolik kordades pikem, kui see tegelikult on. Esimene kokku rullitud, on jalad nõrgad nagu vastasündinud vasikal, aga teine on veel kerimata. Teine rull valmis vaevalt, enesetunne on selline, nagu oleksin juba viimased kaks nädalat vahetpidamata voolikuid kerinud. Siiski saan lõpuks hakkama ja aeg... 2 minutit ja 18 sekundit.

1 ala

Alor: 1.17 Kristjan: 1.16 Egon: 2.18

Väljakutsetele ka saunast

Teine ala on juba keerulisem, kus vaja nii kuvaldat käitseda, ronida ja joosta ning 70 kilost nukku lohistada. Just nukku vedades peaks saama umbes aru, kui raske on vedada inimest välja tulekoldest, kui ta on teadvuseta. Esimene ala on jalgades, pea käib ringi, meeleheitlikult otsin kohta, kus istuda, aga seda ei võimaldata mulle kauaks. Uus ala läheb käima ja pärast kuvaldaga vaardamist ja veekanistrite kandmist on vaja vedada nukku. Paarikümmend meetrit lohistatud, tunnen, et kui seda nukku kohe maha ei viska, siis murran oma selja. Katkestan, kui on möödunud sama palju aega kui päästjatel finišisse jõudmiseks.

TÖÖPÄEVAD TIHEDAD

Kui võiks arvata, et päästjate töö on väljakutsete vahel ootamine ja komandos aja parajaks tegemine, siis nii see sugugi ei ole. 22 aastat päästjana töötanud Kalev Mäekalle sõnul tegeletakse palju ka ennetuskütuleohutusest. „Käime uksele ja selgitame, kuidas on kõige mõistlikum oma vara ja tervist hoida tulekahjusid ennetades,“ räägib Mäekalle, et enamasti ehmuvad inimesed ära ja arvavad, et me tuleme nende suitsuandureid kontrollima, justkui sooviksime neid trahvida. „Õnneks on olukord parandunud ja inimesed mõistavad, millist hävitustööd võib tuli teha,“ selgitab Mäekalle, et ka tulekustutid pole enam kodudes harv nähtus. Seda,

et need, kellel rohkem vara, ütlevad seda ka rohkem kaitsta Mäekalle öelda ei saa. „Kindlasti on kõige ettevaatlikumad need, kellel endal või lähedastel on tuli kurja teinud,“ räägib kogunenud päästja. Mäekalle paneb inimestele südamele seda, et kui tuli lahti, siis tuleks tuletõrjele helistades üritada võimalikult täpselt kirjeldada olukorda, et oleks lihtsam juba enne kohale jõudmist taktikaline plaan laias laastus paika panna. „Hirmul on suured silmad, aga kindlasti ei tasu ilma veendumata valeinfot jagada. Sellega säästame ka meie tihhti aega ja suudame reageerida operatiivsemalt. See aga vähendab kahjusid,“ sõnab Mäekalle. Oma vara kangelaslikult päästma ei tasu

samuti tormata, kui pole enda ohutuses veendunud. „Eks ootaja jaoks tundub aeg väga pikk ja tahtmine vara päästa on suur. Aga asjad saab uued osta, elusid müügil pole,“ paneb Mäekalle südamele inimestele. „Oleme päästnud ka ülikalleid sportautosid ja muud hinnalist tehnikat, aga prioriteediks on see, et keegi viga ei saaks.“ Lisaks tulekahjudele reageerivad päästjad ka avariilukordades ja muudel õnnetusjuhtumitel. Ette tuleb ka absurdseid olukordi. „Mina olen käinud päästmas nii hullunud hobuseid, pulle kui ka puurist välja pääsenud papagoide,“ räägib Mäekalle, et selliste juhtumite puhul peaks ikkagi esmajärjekorras veterinaaride poole pöörduma.

Kristjan Mikk (vasakul) ja Alor Kasepõld said üle pika aja ka odaviset proovida.

2 ala

Alor: 2.05 Kristjan: 2.04 Egon: katkestas

Ehk oleksin suutnud sellegi ala läbi teha, kui oleks olnud mõisa peale võistluste järgmisele tuleb minna. „Viimasel paaril aastal enam kulupõlen-gutega nii suurt probleemi pole. Mõningate suuremate tormide ajal on juhtunud, et likvideerime tormikahjusid, vabastame teid ja muust kauem kui 10 tundi ja selle

ajaga läbime rohkem kui 300 km,“ räägib Mikk, et tema kõige raskem väljakutse oli siiski pärast võistlustelt tulemist. „Olime tulnud öösel reisil tagasi ja olin järgmisel päeval tööl. Terve päev hoollitsesin varustuse eest, tegelesime väljaõppega ning muude päevaste tegevustega ja lõpuks sain rampva-sinuna puhketuppa minna, et silm looja lasta. Kui olin pool tunnikest maganud, tuli väljakutse,“ räägib Mikk, et jooksis toona unesegastelt valedel poole autot ja tahtis juba kolleegi varustust selga tõmbama hakata. Mõnesekundilise selgimise järel sai mees siiski väiksest apsurst aru. Juhtub ka seda, kui mehed, olles saunas, duši all või suisa tua-

letis, peavad imekiirelt väljakutsele lippama. Aga nad ei tee sellest suurt numbrit, sest nad teavad, et nende töös loetakse sekundeid, mitte minutilise ja tunde. Teinekord seebise peaga tuletõrjeautosse hüppamine teeb päeva isegi meeldejäevamaks.

Sellest, et Tõrva komando on Eestis päästjate hulgas etaloniks kujunenud, annab tunnistust ka see, et neile üle maailma kuulsust toonud võistlusteks disainitud sinimustvalge kiiver ehib ka Eesti Rahva Muuseumi uue maja näitusel „Rahvas ja riik“. Loodame, et pole kaugel ka aeg, kui võime öelda, et maailma parim ja osavaim päästja on pärit Tõrvast.

Esimesed valimised Tõrva linnavolikogusse toimusid 8. ja 9. jaanuaril 1927. Valituiks osutusid talupidaja, rätsepaäri omanik, kolm rätsepa(!), algkooli õpetaja, kingsepp, sepp, mölder, aednik, tööline, linnaarst, baptistide jutlustaja, apteeker ja gümnaasiumi õpetaja.

200 aastat tagasi olnud Helme koopais vähemalt 200 meetrit käidavaid käike ja kuus saali.

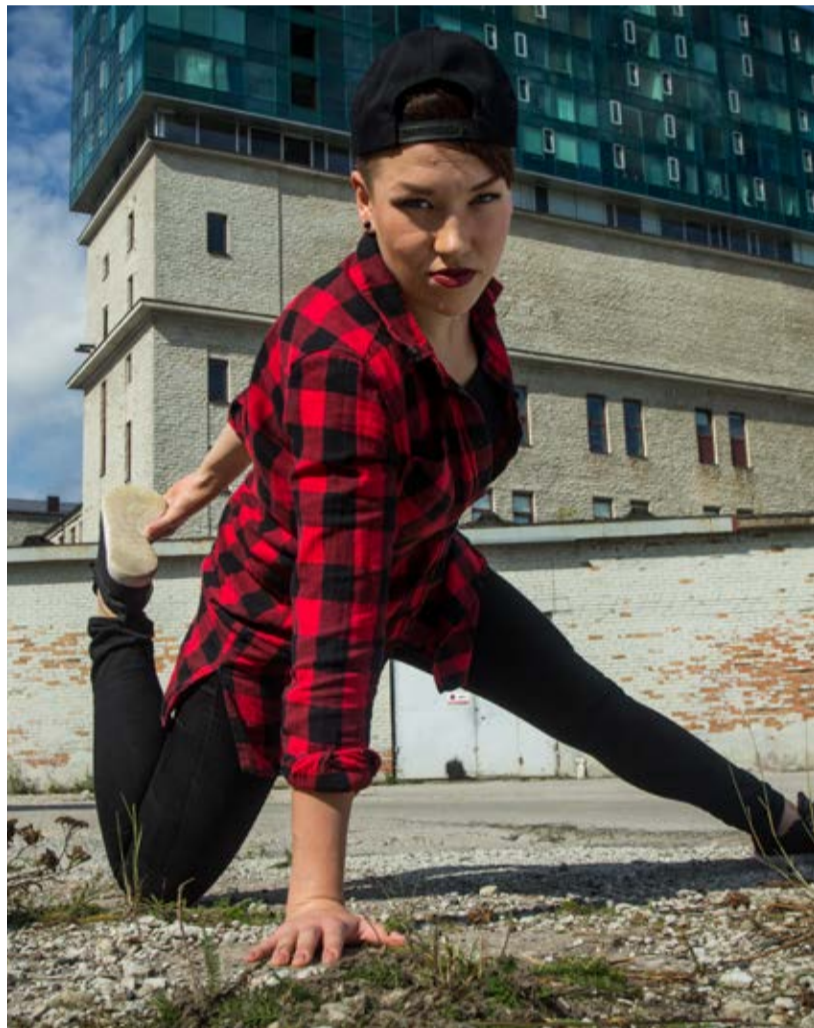

Tekst: Lenel Karu

JJ-Street toob tänavatantsu Tõrva!

Alates oktoobrist on kõigil Tõrva tantsuhuvilistel põhjust rõõmustamiseks – nimelt alustab uute treeningutega JJ-Street Tantsukool! JJ-Street Crew liikme Mari Venski eestvedamisel hakkavad Tõrvas kaks korda kuus toimuma treeninglaagrid – esimene kohtumine leidis aset juba 7. oktoobril kell 17.00 Tõrva noortekeskuses! Huvilised saavad õppida nii krump kui hip-hop tantsustiile.

Idee Tõrvas treeningutega alustamiseks tekkis kohalike noorte algatusel. “Juba mitmeid aastad on Tõrva noored kirjutanud meie sooviga treeningutega liituda ning nüüd on järjepidevus neid viinud tulemuseni,” selgitas Mari Venski. Treeningud pakuvad noortele tema sõnul kõike, millest siiani on unistatud. Venski ütleb, et tema eesmärgiks on õpetada Tõrva noored tantsima ja viia nad tulemusteni. “Ma tahan, et noored näeksid, mida on tantsuga võimalik saavutada. Nad saavad endale põhjalikud teadmised ja hindamatud kogemused, millega kaasnevad põnevad lisategevused,

Mari Venski Foto: Rene Pringi

esinemised ja väljasõidud,” kirjeldas Venski. Tantsutrennidesse on oodatud osalema absoluutselt kõik, sealjuures ei ole vanus, eelnev kogemus või isikuumadused määrava tähtsusega.

Kui võib tunduda, et kaks korda kuus treeninguid on liiga vähe, siis Mari Venski sõnul asi nii ei ole. Treeningud on tema sõnul väga intensiivsed ning ta annab treenerina maksimaalse panuse, et noored ka väljaspool treeninguid areneksid. Venski selgitab, et kui esmased teadmised on õpitud ja tugevam baas loodud, hakatakse vallutama kogu tantsumaastikku. Kui küsida, kuidas ta ennast isoleerustab, siis neiu palju ei räägi. “Ennast on keeruline kirjeldada, kuid tihti kuulen, kuidas inimesed ütlevad, et ma pakatan energiat ning inspireerin teisi oma tegudega. See on ennekõike sellepärast, et minu treeneril on minuuse usku olnud ja nüüd jagan ma kõike õpitud edasi.”

Mari Venski õpilased isoleerustavad teda ainult heade omadustega. Erika Kesvatera, kes on pärit Tõrva lähedalt Valgast, ütleb, et on uute treeningute uudise üle väga rõõ-

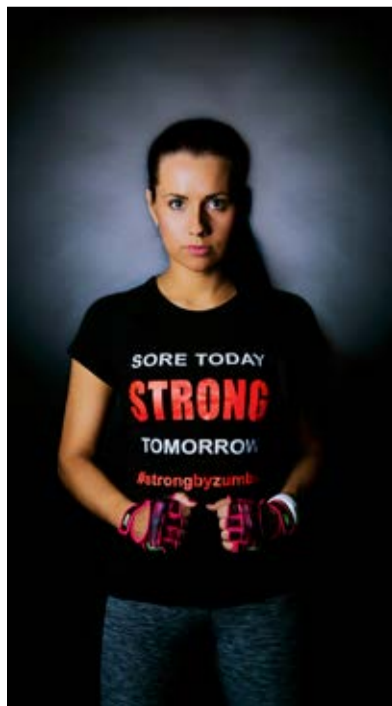
mus. “See on suurepärane uudis, et Tõrvas algavad treeningud. Olen veendunud, et suurele hulga noortele seal see mõte meeldib. Hip-Hop muusikat kuulatakse ning kindlasti tahetakse tantsida nagu koreograafia videotes. Ka mina alustasin oma kodus peegli ees, unistades crew’st, kellega koos peeglisaaitsin. Nüüd on Tõrval see äge võimalus!”

Mari Venski õpilane Karl Maasen arvab, et õpilased leiavad treeningutest uusi sõpru, uue hobi ja originaalse võimaluse enda väljendamiseks. JJ-Street Tartu treener Meelika Määrsepp ütleb, et Mari hoolib oma õpilastest nii trennis kui trenniväliselt. “Kõige tähtsam on tõiatsi, et Mari armastab tantsida ja jagab seda pühendumusega kõigile soovijatele edasi. Isegi need, kes pole varem tantsimisega tegelema, saavad Mari trennidest kindlasti väga hea energia.”

Tõrva linnale toovad Venski sõnul JJ-Street Tantsukooli treeningud ja ettevõtmised kindlasti särtsu juurde. Esimene väljasõit kohalike noortega ootab ees juba oktoobris, kui plaanitakse külastada tänavakultuurifestivali JJ-Street Baltic Session.

Uus treeningprogramm, mis põletab rasva ka peale treeningut kuni 72 tundi!

Sandra Viljumson

Maailmas tõusva tähena trennihuviliste südameid vallutanud uude ülesehitusega efektiivne HITTZ treening STRONG by Zumba® alustab oktoobri lõpus ka Tõrvas!

Ära lase end eksitada märksõnal Zumba! Minult on küsitud, kas on tegemist tantsulise fitness-treeninguga, mille kuumadel Ladina-Ameerika tantsurütmidel põhinevad tantsulised sammukombinatsioonid on siis lihtsalt raske- või kerge- või mõnusa muusika saatel liikuda, kuid ei tunne end mugavalt energilises Zumba® tantsutrennis. STRONG by Zumba® treening algab soojendusega ning koosneb neljast erineva tempoga blokist,

dud toetama ja motiveerima treenijaid terve tunni vältel.

Oma olemusel sarnaneb STRONG by Zumba® populaarsele HIIT (high intensity interval training) treeningule, mis on kõrge intensiivsusega intervalltreening, kus vahelduvad väga intensiivsed ja lühikesed harjutused kergematel. STRONG by Zumba® on HITTZ treening (High Intensity Tempo Training - Zumba® style!) ehk kõrge intensiivsusega tempokas treening Zumba stiilis. See on sportlikum treening, mis sobib hästi neile, kes armastavad mõnusa muusika saatel liikuda, kuid ei tunne end mugavalt energilises Zumba® tantsutrennis.

STRONG by Zumba® treening algab soojendusega ning koosneb neljast erineva tempoga blokist,

mille lihtsalt järgitavad harjutused on tõhusad, andes sealjuures koormust tervele kehale. Treening on tempokas ja selle tupega rütmiga muusika esitab väljakutse lihastele, vastupidavusele, liikuvusele ja keha võimekusele sooritada liigutusi kiirelt ja tugevalt.

STRONG by Zumba® treeningus kasutatakse harjutustes oma kehaskust ning see on sobilik kõigile, nii meestele kui naistele, kel on soov end proovile panna, kuna harjutuste intensiivsus on igal treeningul võimalik reguleerida vastavalt oma võimekusele, sealjuures arenedes iga korraga järjest tugevamaks, kiiremaks ja paremaks.

STRONG by Zumba®™ viib läbi litsenseeritud treener Sandra Viljumson. Sealjuures on oluline tähelepa-

nek, Eestis saab antud treeningprogrammi litsenseeritud treenereid üles loetleda vaid ühe käe sõrmedel. Seega tule ja ole üks esimestest, kes saavad osa sellest vingest treeningust.

Avasta endas sportlane, tunne jõudu ja energiat oma kehas ning ole vormis!

Esimene näidistreening toimub 31. oktoobril kell 19.00 Tõrva Avatud Noortekeskuses III korruse suures saalis. Mugavaks treenimiseks palun kõigil kaasa võtta vahetusjalanoõud, joogipudel ja võimalusel oma treeningmatt või käterätik. Näidistreening on kõigile huvilistele TASUTA!

Rohkem infot treeningute toimumise kohta on leitav peagi Tõrva koduleheküljel ja sotsiaalmeedias, samuti Facebookis, liitudes grupiga Zumba with Sandra.

Egon Ilisson

Hummuli neiu lööb kaasa rahvusvahelises moeäris

Chris Uibopuu on kokku puutunud müügitööga juba pikki aastaid ja võib öelda, et see on tema kindel kutsumus. Kõik see sai aga alguse otsusest suvel kooli kõrvalt raha teenima ja maailma avastama minna.

Hummulist pärit Chris Uibopuu on elav näide sellest, et julge pealehakkamine võib avada palju uksi üle maailma. Oma elu esimesed kuus aastat Tõrva linnas elanud Uibopuu kolis perega seejärel Hummuli alevikku. „Põhihariduse omandasin Hummuli põhikoolis ja pärast seda suundusin õppima Valga Gümnaasiumisse,” räägib Uibopuu lapsepõlvest. „Olles gümnaasiumi lõpetanud, läksin edasi Tartusse ülikooli ning kohe esimesel kooliaastal värvati mind Southwesterni programmi, mille raames tundengid müüvad suvel Ameerikas ükselt ükstele käes raamatuid, sealt sai alguse ka minu müügi karjäär,” räägib Uibopuu algusaastatest.

Neiu osales programmis kokku viiel aastal - neljal järjestikusel suvel müüs raamatuid Ameerikas Utahis, Nevadas ja kahel korral Illinoisi osariigis, viimasel suvel Kanadas. Ühel aastal oli ta ka grupijuhk ehk

Chris Uibopuu

vastutas 10-liikmelise grupi eest ja aitas neid müügitöös. „Eestis olen münud nii pensionisambaid kui ka Surnumere kosmeetikat kaubanduskeskustes, aga võib öelda, et Southwesterni programm on kindlasti olnud kõige suurem hüppelaud minu praegusesse karjääri,” räägib hetkel rahvusvahelise riidebrändi heaks töötav Uibopuu.

Firma kasvab kiiresti

Uibopuu tööandjaks on Kanadas loodud ettevõtte LGFG, mis on viimase kuue aastaga kasvanud maailma üheks suurimaks. „Täna tegeleme klientidega 23. erinevas riigis üle kogu maailma. Müüme Inglismaal valmistatud rätsepaülikondi, kingi, triiksärke, mantleid. Meie klientuuriks on erinevad firmajuhid, advokaadid, pankurid - inimesed, kes peavad igapäevaselt soliidset välja nägema,” räägib neiu. Uibopuu vastutab klientide eest Rootsis ja Norras. „Töö ise näebki välja selline, et kolm nädalat olen meie Tallinna kontoris, helistan ja lepin kohtumisi kokku ning nädala veeadan piirkonnas kohapeal, kohtun praeguste ja uute klientidega.”

LGFG asub kolmel erineval

kontinendil, kuid suur osa töötajatest on eestlased. LGFG omanik on küll kanadalane Dmitry Toukcher, kuid abielus eestlannaga ja ilmselt ka sellest sai alguse idee tuua kontor Eestisse. Uibopuu sõnul on lisaks sellele eestlased loomu poolest väga töökad ja sihikindlad. Tallinnas ongi LGFG Euroopa peakontor, mis on ka kõige kõrgemat käivet tootev kontor kogu LGFG-s.

Ambitsioonikas naine

Uibopuu karjäär LGFG-ga sai alguse nõnda, et paar tema head sõbrannat töötasid antud ettevõttes ja ta hoidis silma peal nende tegemistel, sest nende töö tundus väga huvitav ja mitmekülgne. „Olen alati mõelnud, et ideaalne töö minu jaoks on see, kui saan palju reisida, käia ärikohtumistel ja olla juhi-positionsioonil. Siin firmas on need punktid kõik täidetud, nii et see justkui on unistuste töö,” tunnistab Uibopuu. Tööle saigi ta nii, et ettevõtte omanik kirjutas ja küsis, kas ta oleks huvitatud firmaga liituma. „Kuna ajastus oli ideaalne, siis saigi minu karjäär siin kohe alguse,” on Uibopuu rahul juhuste kokkulangemise sobivusega. Esimesed kuus kuud elas ja töötas ta

suutuks Austraalias Pethis, kus tal oli au kaasa aidata sealse esimese kontori avamisele. Olles nii kaua kodumaast eemal, otsustasin naasta tagasi Eestisse ja leida turg Stockholmis silmas pidades.

Kuna firma kasvab väga jõudsalt ning vaadatakse välja pidevalt uusi turge üle maailma, siis tuleb palgata tihti uusi inimesi juurde. „Kõik, kes on valmis arenema ja õppima, on neile teretulnud,” räägib naine. Uibopuu sõnul mõtlevad inimesed tihti enda puhul nii, et “oi ma ei oska müüa”, “müük pole minu jaoks” või et “müük on pähe-määrimine”. „See ei ole tegelikult nii, sest sa ei tea kunagi, kas sa oled müügis hea või mitte, kui sa seda ei proovi. Pahatihti inimesed ei tunnistada endale, et kõik meie ümber ongi üks suur müük,” räägib Uibopuu ja kutsus julgelt üles inimesi kandideerima.

Kuigi Chris Uibopuud on elutee juba viinud mitmetele erinevatele mandritele ja paljudesse riikidesse, ei ole ta kunagi jäänud võraks oma kodukohale. „Kuna minu pere elab endiselt siinkandis, siis proovin ikka korra kuus koju tulla,” räägib Uibopuu, et tuleb siia alati ülimalt hea tundega.

JK Tõrva võitles meistri vastu südikalt

Egon Ilisson

Septembri lõpul sai Tõrva JK proovida oma võimeid valitseva Eesti jalgpallimeistri FC Flora vastu Eesti karikasarja 1/16 finaalis ja tegi seda ülimalt hingestatult.

Kui enne mängu oli sajakonna ennast Tallinnas Eesti rahvuskoon-dise staadioni tribüünidele seadnud Tõrva fännide lootused seotud eelkõige sellega, et ehk suudetaks lüüa Florale kasvõi üksainus värav või mitte kaotada ülisuurelt, siis tegelik olukord väljakul kujunes ootamatult tasavägiseks.

Imetõrjed tekitasid meistri paanika

Juba esimestest minutitest oli näha, et Flora hinnaalandust ei tee ja kiired rünnakud ning teravad olukorrad Tõrva värava alla tekkisid järgemööda. Flora avavärvast päästis aga Tõrva meeskonna väravas seisnud Rain Blauberg.

Tõrva edurivimehed Oliver Suur ja Tanel Vanaveski suutsid oma osavate liigutustega ka paaril korral Flora kaitsjatele meelehärmi

põhjustada ja teenisid sellega publiku tormilise aplausi. Puurilukk Blaubergi imelised tõrjed jätsidki avapoolajal värava puutumatuks ning see tegi FC Flora peatreeneri Argo Arbeiteri meele väga mõruks. Polnud siis valitsevate meistrite lootsil teha muud kui mängu tuua oma parimad mehed, keda loodeti tähtsate meistri liiga mängude tarbeks hoida.

Tõrva meeskonna mängiv treener Heigo Kosemetsa sõnul oli motiivatsioon poolajapausil väga kõrge. „Vaheajal hoidsime emotsiooni üleval. Kuna meeskonna mäng toimis, siis leppisime kokku, et jätkame samas vaimus, ja juhtisin tähelepanu sellele, et me liialt oma värava alla kogu meeskonnaga ei vajuks,” räägib Kosemets taktikalises plaanis teiseks kolmveerandtunniks.

Väsimus ja õnnetu vigastus

Ometi võttis seekord tugevam oma ja teisel poolajal löid tallinlased viis vastuseta väravat. Kindlasti oli Tõrva meeskonnale valusaks hoolikult Flora kaitsjatele meelehärmi

Oliver Suur pidi teise poolaja algstaadiumis vigastuse tõttu väljakult lahkuma.

Esimese väravani pidid aga Flora mängijad punnitama koguni terve tunni. „Kokkulepitud mänguplaanist suutsime hästi kinni pidada. Hoidsime meeskonda kompaktselt ja sulgesime ohtlikud söodusuunad. Võiks öelda, et suutsime seda ka pärast 60. minutit, kui löödi esimene värav,” on Kosemets positiivne, kuid annab aru, et väsimus ja vahetusel muutsid meeskonna rütmi sama palju nagu kvaliteetsed vahetused Flora poolt.

Pea püsti väljakult lahkunud Tõrva mehed said ka Flora fännidelt korraliku aplausi ja nii mängijatele kui pealtvaatajatele jäi Tõrva meeste mängust ülimalt positiivne mulje. „Taalised suured mängud õpetavad meeskonnana mängima, üksteist toetama ja armutult võitlema,” on Kosemets rahul. Treeneri sõnul on väljakul professionaalsele jalgpallurite vastu mängides võimalik õppida mitmeid kasulikke liigutusi. „Väljakul sa tunned, kuidas mingi liigutus mängijat aitab ja kuidas see sinu

vastu toomis, televisoorist vaadates seda ei tunne. Usun, et nii mõnigi mängija sai kasulikke nippe, mida oma mängus kasutada,” näeb Kosemets suurest mängust ainult kasusid.

„Kindlapeale toob selline mäng palju rohkem tähelepanu kui tavaline II liiga mäng, tõstab mängijate motiivatsiooni ja pakub erilisi emotsioone Tõrva JK fännidele, keda nagu näha oli AleCoq Arenal tohutul,” ei jäta Kosemets tänuosnaks ka pealtvaatajate poole saatmast.

Tõrva JK jaoks sai ka tänavune II liiga

mängitud, kui viimases voorus alistati 5:1 FC Forza ja lõpetati hooaeg 37 punkti ja 7. kohaga..

Egon Ilisson

Tõrva eakate ühendus Eluratas valis uue juhatus

Helme Kihelkonnaleht uuris ühenduse uuel esinaisal Tiiu Vipsilt, mis on plaanis ja mis tehtud.

Õnnitlused esinaseks valimise puhul. Mida peate eelmise juhatus suurimateks kordaminekuteks ja kuidas viimase viie aasta seltsi töö võiks kokku võtta?

On olnud väga töö ja teguderohke aeg, mille sisse on mahtunud nii rõõmu kui ka kurbusehetki. Rõõmu toob kindlasti see, kui meie tegemisi hinnatakse ja osatakse rõõmu tunda. Mina sain juhatuselt ülesande viia läbi ja tegeleda kultuuriliste ürituste eestvedamisega. Ka eelmised viis aastat olid täis organiseerimist ja mõtlemist, mida pakkuda eakatele, et nad ürituste lihtsalt lobisema ei tuleks, vaid lahkaks seal mõttega tulla üha uuesti. Eelmise viie aasta jooksul tegime 16 ekskursiooni (Eestis 9, Lätis 6 ja korra Soomes). Oleme korduvalt külastanud laatasid, teatriteendusi ja Kalme kalakasvatust. Kõige rohkem auru läheb ürituste korraldamisele, mille raames on meie üritustel üles astunud näiteks ansambli Lucille, Supsti, Seeliku-kütid, Polero, Ervin Lillepea jpt.

Suurimaks ja tähtsamaks pean, et suutsin luua silla eakate ja noorte vahel. Nii olemegi ausse tõstnud pidulikult austada kõrgesse ikka jõudnud eakaid juubilare deviisi all „ühendades põlvkondi“. Noored on meid aidanud ürituste organiseerimisel ja palju vaeva näinud. Meie üritustel on esinenud ka lasteaiaga lapsi ja koolinoori ning suured tänusõnad neile selle eest. Kuna üritustest võtab

Tiiu Vips

osa suurearvulise eakate pere, siis usun, et need meeldivad neile. Tänu sõnad kuuluvad ka Bistrole Väike Tõnison, kes leiab meile alati võimaluse katta pidulikud laudad. Samuti on olnud heaks abiliseks Keskväljaku Lillesalong, toetajatena suur tänu ka Eesti Kultuurkapitalile, Tõrva linnavalitsusele ja Omavalitsuste Liidu juhiile Agu Kabritsale, Tõrva Noortekeskusele, Tõrva Kultuurimajale ja teistele, kes abiks olnud.

Mis on see, mida kindlasti järgmise viie aasta jooksul tahate Tõrva pensionäridega koos ära teha?

Kõigepealt pean tänama Eluratta liikmeid, kes minusse on uskunud ja soovivad mind näha ka järgmisel viiel aastal tegevusi ja üritusi juhtima – see on tunnustus tehtud tööle. Läksin valimiskooleskule kindla mõttega mitte enam jätkata juhatuses eesotsas, aga saatust tahtis teisiti ja mul polnud sõndant kedagi reeta. Nüüd pean koguma mõtteid, mida võiks teha veel paremini, kuidas juubilare austada ja noori kaasata. Kindlasti jäävad alles väljasõidud ja üheks sooviks oleks kohutada rohkem ka teiste pensionäride ühendustega ühisürituste raames. Uus juhatus on noorenenud ja indu

kõvasti täis.

Suurimaks ülesandeks jääb selgitustöö tegemine, et seltsi liikmete arvu suurendada ja Eluratta ühinema kutsuda. Koosveedetud aeg viib muremõtet ja pikendab eluiga. Seltsi liikmeks on vaid 5 eurot aastas ja liitumiseks on vaja täita üksnes lihtne avaldus. Siinkohal aitavad ka piirkonna volinikud Linda Jagor, Eha Kiisler, Maire Sil-laots, Väino Vallandi, Asta Tepp ja Ilma Kuum. Votke julgelt ühendust!

Miks peaksid pensionärid üldse Eluratta seltsi kuuluma ja millised ühistevused on seltsis kõige populaarsemad?

Pensionäride Seltsi kuulumine on vabatahtlik, aga see koosveedetud aeg on nauditav. Sinu eest organiseeritakse üritused ja koos giidiga ekskursioonid. Ole ainult kohal ja saa sellest osa. Lisaks pidudel tantsukeerutamisele saab tihti kuulata linna-juhtide infot ja neile küsimusi esitada.

Paljud eakad on jäänud üksikuks ja see on parim koht suhtlemiseks teistega, muutmaks päevi rõõmsamaks.

Pensionäride puhul on enamasti tegusad naisterahvad. Miks see on nii ja kuidas uus juhatus on mõelnud sellele, et kaasata rohkem mehi oma tegemistesse?

Meie elu juhib saatust ja ju on see siis tahtnud nii, et viinud meid hulgas rohkem mehi. Eluratta liikmete hulgas on ka mehi, kuid iga on neil juba nii kõrge, et see ei luba üritustest osa võtta. Sellest on väga kahju, aga paraku on elu karm ja vanemad peavad siin maailmas tegema ruumi noorematele. Oleme selle viie aasta jooksul pidanud saatma manalatele

väga palju meie seltsi tublisid liikmeid – nende mälestuseks langetame pea...

Just sellepärast ongi meil ülekaalus üksikud naised, kes on tugevamad eluraskustele vastu pidama. Kutsume kindlasti ka mehi ühinema meiega ja see on uue juhatuses üks ülesandeid.

Kuidas suhtute sellesse, et pensionile minemise iga tahetakse oluliselt tõsta? Kuivõrd see eakate ühendustele tegevused ja liikmeskonna leidmise raksmaks teeb?

Siiani on elu näidanud, et kui jõuab kätte pensioniiga, jäädakse edasi tööle. Kindlasti on selle põhjuseks ka soov aidata nooremat põlvkonda, kuna nende elu on meie ühiskonnas materiaalselt küllalt raske – nad vajavad tõesti abi elu alustamisel. Teisalt on ka suur tööjõupuudus ja selle tühja koha täitmiseks ongi vaja pensioniiga tösta. Riigil jääb seega ära vajadus maksta pensione töötavale pensionäri-le. Arvestades meie rahva tervist ja paljude pingelist tööd kodust emal, ei jõuagi paljud kahjuks pensionile minekut ära oodata.

Samas 70-eluaastani töötamine on küll liiast. Mul endal oli õnn jääda pensionile 58-aastaselt. Hiljuti bussiga sõites rääkis bussijuht, et ei kujuta ennast ette 70-aastasena suure bussi rooli keeramas. Siit ka järeldus, et kõiki töid ei sobi enam kõrges vanuses inimesed tegema. Siinkohal on minu eiv suhtumine sellesse, et pensioniiga nii oluliselt tõsta soovitakse. Pärast sellist otsust ei eksisteeriks ka enam ühtegi pensionäride ühendust, sest poleks lihtsalt liikmeid. Aga meie ühenduse tegutseb ikka seni, kuni jätkub liikmeid, kes tahavad meiega ühineda. ELAME VEEL!

Arvo Lasting,

EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Meenutusi Inglismaalt

Hiilisuvi tõi mulle võimaluse veeta nädalane puhkus Põhja-Inglismaal. Facebook oli toonud sõpruse ametivennaga, kelle abikaasagi aitab kogudusi teenida vaimulikuna. Nende hooleks on pidada jumalateenistusi mitmes väiksemas maakoguduses. Nad elavad asulas nimega Crook. Crook asub Durhami maakonnas. Kuna minu sõber sai parajasti vaba pühapäeva, oli meil võimalus minna pühapäeval jumalateenistusele just Durhami katedraali. Katedraal ehitati a.1093-1133. Põhja-Inglismaa austab püha Cuthberti oma pühakuna, kes elas 7.sajandil. Durhami katedraalis asub tema haud. Katedraalis toimub päeva jooksul mitmesuguseid jumalateenistusi. Hommikusel jumalateenistusel

teenis kaasa poistekoor, lauldes laule ja liturgia osi.

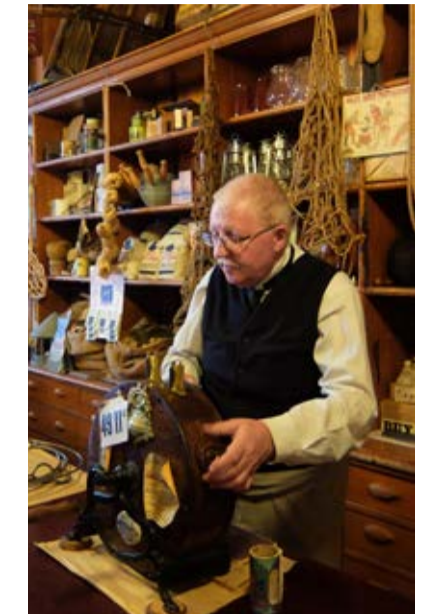
Üks pikk päev kulus vabaõhumuuseumi külastamisele. Lähedal asuva koha järgi kannab muuseum nime Beamish muuseum. Muuseum loodi 1970.a Frank Atkinsoni poolt, inspireerituna Skandinaavia rahvusmuuseumidest. Beamish vabaõhumuuseum paikneb umbes 140 hektarilisel maa-alal. Ta jaguneb mitmeks osaks, tutvustades saja aasta tagust Inglismaa linnaelu, 200 aasta tagust küla- ja maaelu, ka Teise maailmasõja järgset taluolu jne. Nende osade vahel on võimalik sõita ajalooliste kahekorruseliste busside ja trammi-dega. Kõikjal toimetavad ajakohas-tes riietes ja varustusega inimesed, kes tutvustavad oma hoolealuseid objekte. Saime näha pangahoonet, apteeki, kaupluseid, kommivab-

rikut, pagaripeedi, mitut ajaloolist pühakoda, külastada väikest näidiskivisekaevandust jne. Polnudki võimalik ühe päevaga külastada kogu muuseumi.

Väga meeldejääd oli ka vabaõuetendus „Kynren show“, mida mängiti Bishop Aucklandis kogu suve jooksul laupäeviti. Etendusel esitati ülevalde Põhja-Inglismaa ajalooalates kristluse tulekust kuni Teise maailmasõjani. Sõnalis-muusikaline etendus hõlmas üle tuhande vabatahtliku osatäitja, lisaks paar salka lambaid, hanesid,

vasikakesi, traavihobuseid. Etendust illustreerisid fantastilised vee- ja värivalguse efektid.

Soe ja päikseline hiilisuvi lubas imetleda Põhja-Inglismaa ilusat loodust, kauneid vaateid üle voo-restikulise maastiku, panna tähele arvukaid lambakarju, hobuseid ja veiseid, kohtuda tihedalt asustatud viisaka ja tähepaneliku rahvaga, kes riigi põhjaosas on püsinud valdavalt etniliselt puhtana.

Kauplus Beamish vabaõhumuuseumis (Foto: Arvo Lasting).

TEATED

- Tõrva Misjonimajas jumalateenistused iga pühapäev kell 11.
- Pühapäevakool kuu 1. ja 3. pühapäeval kell 11.

- 30. oktoobril kl 11 Helme kirikus usupuhatustepüha jumalateenistus armulauga.
- 6. novembril kl 11 Helme kirikus

hingedepäeva jumalateenistus armulauga. Piiblitunnid Helme kirikus alates 20. oktoobrist neljapäeviti kell 14.

Ostame kuusepalki metsa äärest hinnaga 60-68 EUR/tm.

Lisaks ostame raieõigust, metsa- ja põllumaad.

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 555 86 086
OstanMetsa OÜ

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõndis. Tel: 56 111 900

Lõuna-Eesti ERAMETS

Ostame metsakinnistuid ja raieõigust. Tel 507 2544 info@erametsa.ee www.erametsa.ee

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -akude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööstike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

MUHK INVEST

*Üldhüstitustööd
*Viihallide chitus

Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Kontor: Karksi-Nuia
Pärnu maantee 8, 69103
TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

OKTOOBER/NOVEMBER

- 4. november kell 18.00 kultuurimajas Tõrva kunstistuudio 10. juubeli tähistamine
- 11. november kell 19.00 kultuurimajas Abja EHH-teatri etendus „Sõdalane“ Pilet: 5 EUR
- 13. november kell 18.00 Isade-päeva tähistamine Pannkooki-hommik kell 11 kesklinnas Matk „Laps ja paps“ kell 11.30 (start kesklinnas) Hõbelusikate üleandmine + kontsert kell 15.00 kultuurimajas

RPC PROMENS

Promens AS on üks Euroopa juhtivatest plastpakendite ning komponentide valmistajatest. Otsime oma Rõngu tehase meeskonda

Koostetöö operaatoreid

Eeldame:

- õppimisvõimet
- täpsust ja kohusetundlikkust
- valmisolekut vahetustega tööks
- eesti keele oskust

Kasuks tuleb:

- töökogemus tootmisettevõttes
- arvutioskus

Pakume:

- tööd kiiresti arenevas rahvusvahelises ettevõttes
- konkurentsivõimelist palka

Tehase 4, 61001, Rõngu, Tartumaa
CV saata eesti@promens.com.
Täpsem info 737 1821

TÕRVA LINNA KAASAVA EELARVE IDEEVOOR 24.10-30.11.2016

Oodatud on ettepanekud avalikus linnaruumis olevate uuenduslike objektide rajamiseks 2017. aastal, mis aitaksid kaasa Tõrva kui suvituslinna edendamisele!

Esita oma ettepanek torva.kavtp.ee/kaasav-eelarve

PUUBI JUUDAS 11 NOVEMBER UKSED 22:00 ENNE KESKÖÖD 7€, PÄRAST 10€ 18+

A-RÜHM ABRAHAM

KEIKAT TOETAB TÕRVA LINN KAASAVA EELARVE VAHENDITEST

Ala Põhikool võtab konkursi korras tööle õpilaskodu kasvataja (1,0 ametikohta) alates 01.11.2016.a. Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata 26.oktoobriks 2016.a. e-aadressil kool@ala.edu.ee või 68507 Taagepera pk., Valga mk, Ala Põhikool. Info tel 5016146.

VESTMAN

METSA- JA PÕLLUMAADADE OST JA HALDAMINE

12016

maa@vestman.ee

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm. Hind 27 kuni 31€.

Kuivi küttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. Hind 36 kuni 40€

Ümarat puitbriketti, kott 25 kg. Hind 4.00€

Tõrva piires transport tasuta. Tel. 56 51820.

Madis Hindre
Reporter

Kui töö on tore, püsib meel ka rõõmus

Karl Koppel, mees, kes oma ratastel poega ka Põdrala vallas käib, töötab palju ja naerab peaaegu niisama palju. Inimesed, kes elavad suures linnas supermarketite vahel ja endale ikkagi internetist toidukraami tellivad, teevad talle aga natuke nalja.

Mis seal salata, minu jaoks on autolavka midagi ajaloost. Rohkem kuulis autokauplustest üheksakümnendatel, aga nagu ilmneb, tegutseb neid tänagi omajagu.

Neid ikka on jah suuremaid ja väiksemaid. Meil on suured bussid, nagu ikka traditsiooniliselt lavka on olnud. Inimene läheb sisse, võtab korvi ja valib ise kaupa.

Teie olete poepidamisega tegelenud juba päris kaua. Kuidas te selle ameti juurde jõudsite?

Tegelikult mu õde alustas 2005. aastal Kärstnas poepidamisega. Tema jäi koju lapseootele ja siis 2007. aastal hakkasingi asjaga ise tegelema.

Siin jäi meie intervjuu korraks katki. Karl Koppeli sõnul ta ise enam kuigi tihti lavkaga kaasa ei sõida, tema tööks jääb peamiselt asjaajamine, paberimajandus ja kõik muu, mis ettevõtte juhtimisega kaasas käib. Päeval, mil intervjuud tegime, oli sõidus aga uus ja suurem buss. „Esimesel nädalal sõidan ise kaasa, vaatan, kuidas need ringikeeramised on ja nii. Iga poole ei mahu väga hästi, siis tuleb vaadata. Praegu tädikene ootab tee otsas, pidime mööda sõitma ja nüüd keerame ringi.“

Aga läheme edasi. Peagi on ajast, mil te poepidamiseni jõudsite, möödaks kümme aastat. Kas külaelu on vahepeal muutunud ka?

Jaa, ikka päris palju on muutunud. Paramatult kõik me vananeme, inimesi läheb ära manalatele, poode on järjest kinni pandud ja nii edasi.

Siin on vist paslik küsida, et kaua me küla veel elab?

No niikaua, kui mingit tegevust toimub. Ma ei näe praegu, et kõik see välja peaks surema. Ikkagi toimetatakse edasi, on selliseid hakkajaid ja tuleb ka noori maale juurde. Ja käime ka meie oma kaupluseautodega edasi.

Teie elate Tartus. Kas ennast ei kisu maale elama?

Olen mõelnud muidugi selle peale, aga plaani praegu ei ole. Eks tulevikus näeb. Aga eks ma käingi ju tegelikult põhimõtteliselt iga päev maal ning koju lähen õhtul magama.

Mulle ongi jäänud mulje, et te põhimõtteliselt töötate kaksteist tundi päevas ja vähemalt kuus päeva nädalas. Kas see ära ei väsita pikapeale?

Tegelikult ausalt öeldes väsitab ikka, aga mis parata. Tegutsema peab. Lisaks bus-siringidele on ju veel pood, millega peab kogu aeg tegelema ning suhteliselt kiire on kogu aeg.

Aga mille järgi te valite, kuhu oma bussidega sõita?

Meil on need marsruudid tegelikult juba pikalt paigas. Graafik on ka küllalt kindel. No paratamatult teinekord tekib min-geid viivitusi, et mõnes kohas on näiteks rohkem rahvast kui tavaliselt. Ega siis ei saa kedagi bussist välja ajada, et kuule, ma pean edasi minema. Aga eks see marsruut kujuneb. Kui väiksema bussiga esmalt Suure-Jaani vallas sõitma hakkasin, saime külavanematega kokku ning arutasime, kus peatused olla võiksid. Siis võtsin kaardi ette, ekslesin autoga mööda valda selle marsruudi läbi ning järgmine nädal läksime juba bussiga.

Aga aja jooksul marsruudid ja peatuspaigad ilmselt muutuvad.

Tõsi, on küll selliseid asju. Esmaspäeval ja neljapäeval, kui tuleme Karksi poolt tagasi ning sõidame läbi Hirmuküla Tuhalaane poole, siis vanasti oli seal päris palju rahvast. Nüüd on küla päris vaikselt jäänud ja peatust meil seal ei olegi. Aga läbi sõidame sealt ikka.

Et äkki keegi tuleb ja ootab?

Nojah, seal harva üks käib. Ehkki paljud on kahjuks hooldekodusse läinud, siis küla päris tühjaks jäänud ei ole.

Kui ma uurisin, kuidas autokauplused tegutsevad, hakkas mulle näima, et tegemist on pisut ka sellise sotsiaalprojektiga. Olete ka PRIA-lt ja omavalitsustelt busi tarvis toetust saanud?

Ühte busi on PRIA tõesti toetanud ja eks tule väike raha ka valdadelt.

Nii et saate kohe sellist igakuist toetust omavalitsustelt.

No toetust saame ikka, küte on kallis ja buss vajab remonti. Muidugi ei ole nii,

Lahvkajuht Karl Koppel oma valdustes. Foto: Erakogu

et läheme kuskile uude kohta sõitma, siis kohe küsime raha. Kui kõik hakkab sujuma ning oleme seal pikka aega töötanud, siis oleme ikka taotluse teinud.

Kui tohib küsida, siis kui suure osa need toetused teie tulubaasist moodustavad?

Tead, ega seal vist väga... Oota üks moment. (Ning pärast väikest pausi...) Mul on isa täna busi peal kaasas ja tema tegeleb rohkem ka selle raha poolega. Ta hakkas natuke naerma ja arvas, et kuskil 0,01 protsenti. Aga no abiks on kõik.

Kas teil seda ka juhtub, et pikkade ringide lõpuks kaup bussis otsa lõpeb?

No otsa võivad saada asjad, mida rohkem tarbitakse. Näiteks leib-sai, piim, mingi vahe läheb näiteks suhkrut hästi palju. Kunagi ei tea, et palju täna ostetakse. Võtad küll hommikul palju kaasa ja ikkagi saab ta otsa. Aga oleme ka niimoodi teinud, et kui vaatame, et viimastesse peatustesse näiteks piima ei jagu, siis läheme ostame kuskilt poest lihtsalt juurde.

Kui suur see hinnavahe nüüd teie autokaupluse ja suurte linnade supermarketite vahel on?

No linnahindadega ei anna üldse võrrelda tegelikult. Linnas müüakse välja selle hinnaga, mis meie kätte saame. Suurte ketipoodidega ei saagi siin võistelda.

Muide, mul tuli meelde, et maapoodides sai ikka alati kriipsu peale osta. Kuidas teie pool lugu on?

Ei, meil kriipsu peale ei saa. Selle me kohe alguses otsustasime ära. Muidugi, kui inimesel jääb pisut puudu, siis las ta olla, toob järgmine kord tagasi. Aga niimoodi, et annaks suitsu ja pudeli õlut, seda ei saa.

Õllest rääkides, mulle näib, et paljudes väikestes poodides võtab see suure osa pörandapinnast. On see siis teil ka üks suuremaid kaubaartikleid?

See täitsa oneline ringidest, et mõne ringi peal läheb seda rohkem, mõnel täitsa minimaalselt. Aga ikka ostetakse. Kange suur õlu, see on küllalt odav ka.

Niisi mõnes külas mehed võtavad rohkem napsu ja teises vähem. Kus siis rohkem võetakse?

Ei tahaks niimoodi välja tuua ühtegi küla. Maal ikka mehed ostavad.

Aga on selliseid erinevusi teiste kaubaartiklite juures ka näha?

Ikka on. Näiteks meil esmaspäevase ringi peal Suure-Jaani vallas üks vanem meesterahvas ostab kaheksa jätist iga kord. See on kogu aeg niimoodi... Ei, valetan, see esmaspäev ostis kuus tükki. Aga jah, temal on lapselapsed külas ja neile peab jätist olemas olema.

Nagu ma aru saan, siis jätist, õlut ja saia saab teilt pidevalt, aga kõike ju busi peale ei mahuta. Kui mõni tahaks näiteks kummikuid või röstrit, kas neid tellida ka saab?

Nööpnõelast tankini põhimõtteliselt. Kui vähegi on võimalik asja busi peale mahutada, siis toon kohale.

Aga see siis tähendab, et lähete Tartus poodi ja otsite sobiva asja välja?

Jah, kuna ma Tartus elan ka, siis pole sellest üldse probleemi. Eelmises peatuses, kus me just olime, seal üks vanem naisterahvas tellis mult näiteks naelu.

Aga lõpuks tagasi selle juurde, et teil on hästi palju tööd. Mida te siis vabal ajal tegelete?

Selle peale hakkas Karl Koppel naerma. Ta üldse naerab palju, nii et põhimõtteliselt võinuks pea iga ta vastuse ette kirjutada sulgudes „naerab“. Nojah, naeris seegi kord ja ütles:

„Eks see vaba aeg läheb aeda ära. Kodus on hästi palju roose ja nüüd näiteks tuleb need kinni katta.“